

Hej Sverige – Resan för engagemang

Hur mår Sveriges föreningsliv idag?

En sammanfattande analys

Inledning

Vi har rest 300 mil, tagit torg i besittning, välkomnat till utställning i en husvagn, pratat med över 500 människor om hur det är att bo i deras stad, bjudit pensionärer på kaffe och barn på ballonger, inspirerat till engagemang, haft filmvisningar, tryckt hundratals pins, besökt gymnasie- och folkhögskolor och inte minst arrangerat föreningsmingel på mindre orter runt om i Sverige.

I den här analysen samlar vi fyra som har utgjort kärnan i projektgruppen delar av de tankar och reflektioner vi har fått från alla de möten vi har haft med människor under resans gång. Framförallt utgår vi ifrån de samtal som fördes under de Mini Sociala Forumen på varje ort, också kallade föreningsmingel. I slutet av analysen lyfter vi fram fyra politiska krav som återkommande har diskuterats i alla städer. Det är viktigt att poängtera att analysen är vår personliga bild.

Vad menar vi med föreningsliv?

En förening menar vi kännetecknas utav en grupp engagerade människor som tillsammans vill driva en fråga, utveckla ett intresse eller lära sig mer om ett ämne. Det kan både vara mindre och större grupper, ha medlemsavgifter eller inte, driva utåtriktad verksamhet eller arbeta mest för den egna gruppen. Tillsammans utgör alla dessa grupper på en och samma ort det gemensamma föreningslivet. Ibland finns ett utvecklat samarbete, men ibland inte.

Föreningslivets utmaningar idag – frågorna och svaren

På vår resa genom landet mötte vi många olika typer av föreningar. Politiska, sociala, sakfrågeföreningar, kulturföreningar med flera. Även om de jobbar med olika saker och målgrupper så finns några generella frågor som återkommer. Under de Mini Sociala Forum vi genomförde kom svar fram som ofta var slående lika varandra. Det berättar om en gemensam erfarenhet av att försöka skapa kontinuitet och utvecklas som förening.

Hur blir vi fler i vår förening och hur får vi med de nyinflyttade?

- "Mun till mun-metoden" - att prata personligen med de man har nära sig på jobbet, i skolan och på Konsum.
- Det är viktigt att visa på verklig handling och effekter samt att följa upp aktiviteter och kampanjer.
- Följa upp personliga kontakter och anstränga sig för att slussa nya engagerade rätt. Känslan av att "Du behövs!" är viktigt att förmedla. Visa på behovet av organisering.
- En broschyr med en översikt över de föreningar som är aktiva lokalt. Alla nyinflyttade får den hemskickad som ett välkomstpaket.

Hur syns och hörs vi?

- "Speakers corner" – skapa ett utrymme där människor rör sig i vardagen för att föra dialog.
- Anpassa informationen till målgruppen genom att använda olika medier till olika grupper.

- Använda sig av internet, lokala medier, lokaltidningar, radio och tv.
- Konserter – dans – teater – politik – blanda uttryck! Gör något spektakulärt för att få folk att öppna ögonen och som även intresserar media.

Hur organiserar vi oss?

- Med ledarskap som är demokratiskt.
- Det ska vara "högt till tak" – alla har rätt att ha sin åsikt.
- Ge plats så att varje individ får växa.
- Genom att fika (många) tillsammans.
- Med hjälp av en styrelse och bestämda roller eller platt struktur med roterande ansvar.

Hur samarbetar vi?

- Anordnade möten mellan föreningsaktiva och gemensam evenemangsplanering så att inte aktiviteter i staden sker vid samma tidpunkt.
- "Övergränsträffar" där människor från olika föreningar träffas och lär känna varandra.
- Genom en fest, festival eller parad som alla föreningar skapar gemensamt där alla föreningar får visa upp sin verksamhet.

Generationsförändringar

"Varför kommer inte ungdomarna till våra arrangemang?", kritiserar en kvinna.

"Varför kommer inte ni äldre till våra arrangemang?", kontrar en ungdom.

"Vi kanske inte behöver sträva efter att vara på samma arrangemang?", frågar sig en tredje.

Mini Socialt Forum i Kiruna 22 maj.

Nytänkande organisering. Äldre är bra på att bara se att det är svårt att rekrytera yngre till att sitta i styrelser och anta förtroendeposter, men här är det istället nytänkande på gång. Unga som startar nya grupper idag organiserar sig inte på samma sätt som förr utan vill hellre jobba utifrån en platt struktur ofta helt utan styrelse och ordförande. Unga mobiliserar sig oftare i snabba och tillfälliga mindre grupper för att kämpa för en sakfråga.

Utflyttning och inflyttning. Vi stötte flera gånger på äldre som var lite uppgivna, och kanske bar på en bitterhet, gentemot de yngre generationerna. Just på dem som åker iväg för att studera eller arbeta på annan ort, och inte kommer tillbaka. De flesta hade en föreställning om att det berodde på att det var något fel på själva orten, att det låg avigt till, eller att framtidsutsikterna var dystra. Insikten om att förflyttning och rörelse sker i hela landet bland ungdomar och unga vuxna, kanske inte fanns hos alla. Inte heller det faktum att längtan efter att få röra sig, att upptäcka ny mark, lära sig nya saker, alltid har funnits, och alltid kommer att finnas. Det är inte alltid den som flyttar gör det för att komma ifrån något, utan för att upptäcka något nytt. Istället kanske folk borde fokusera på de nya som kommer inflyttandes, och anstränga sig för att få med dem!

Generationsglapp. Under resans gång märkte vi att de flesta som vi träffade, och som var engagerade i antingen en förening eller en specifik fråga, hörde till antingen de yngre generationerna, eller de äldre, men sällan de mellanliggande generationerna. Vad detta kan bero på kan vi ju bara spekulera i, men kanske beror det på att familjelivet tar mycket tid och energi, samt att det är många som flyttar och bor på många olika ställen. De kanske inte hinner rota sig och därmed inte heller har möjlighet att utforska och upprätthålla något kontinuerligt engagemang i några utav de många föreningar som finns i landet.

Ett jämställt Sverige?

På de Mini Sociala Forumen hade vi ingen konkret frågeställning kring jämställdhet. Därmed fanns ingen given ingång för att lyfta diskussionen kring könsmaktsordningen eller behovet av jämställdhet. Däremot förde vi inom projektgruppen hela tiden en diskussion om det vi själva uppmärksammade som ojämnt, en ständig källa till provokation. Till exempel blev det mycket tydligt under de Mini Sociala Forumen, då vi jobbade med könsblandade grupper. Hur mycket plats var och en tar, hur lång tid man pratar och vilka frågor som det är ok att lyfta och inte, var tydligt. Ett forum föll sig så att det blev kvinnoseparatistiskt och då lyftes frågan om varför det blivit så, direkt och indirekt, vid flera tillfällen under mötet.

Stadssituationens påverkan på föreningslivet

I de städer vi besökte märkte vi att situationen ser olika ut och det blev tydligt i diskussionen med aktiva i föreningar. I Kiruna kunde vi tydligt uppleva en framtidstro kopplad till den ekonomiska expansionen och de jobbmöjligheter som finns. De står också inför en unik flytt av staden och en ökande turism. De tre andra städerna står inte inför liknande ekonomiska möjligheter och förväntningarna på framtiden såg annorlunda ut.

Närheten till en storstad tycks ge influenser som främst de unga tar till sig, till exempel kring olika sätt att organisera sig. Närheten gör det möjligt att resa och pendla för att studera och jobba. Det leder dels till att man får nya kontakter och idéer, men också att en mindre stad lätt hamnar i skuggan och får svårt att hålla kvar människor som vill utveckla staden.

Vi har märkt skillnad på orterna vi besökt beroende på vilken politisk styrning de har, med en mer eller mindre tydlig ambition från kommunen med att försöka samordna föreningslivet. På de orter där det finns en stark socialdemokratisk tradition kunde vi se en tydligare samsyn kring vilka samhällsförändringar som behövs.

Politiska krav

Dessa fyra sakfrågor återkom i långa diskussioner i alla städer.

Kollektivtrafiken. En konkret fråga som har tagits upp i alla städer är behovet av att bygga ut och sänka priserna på kollektivtrafiken. Flera har tagit upp kravet på gratis kollektivtrafik.

Miljö. Klimatfrågan har återkommande lyfts fram som ett ämne där samarbete är helt nödvändigt. Från den lokala nivån till internationella lösningar. En stor medvetenhet finns, men organisering saknas för att genomföra förändringar.

Kulturhus. Avsaknaden av ett samlat ställe där olika uttrycksformer kan mötas och samarbeta är stor. Det behövs utrymmen för att amatörkulturen ska kunna växa, replokaler, utställningslokaler osv. Samtidigt lyfts behovet av en social mötesplats för nyinflyttade som en möjlighet för att hitta nätverk.

Inflytande. Engagemang och vilja finns överallt för att vara med och påverka. Men frustrationen är stor för att det saknas former för inflytande. Förslaget att helt avskaffa kommunalpolitikerna och ersätta dem med former för direkt demokrati lyftes fram i två städer.

”Samhället stagnerar utan föreningar!” Mini Socialt Forum i Kiruna 22 maj

Från söder till norr, genom hela Sverige, reste vi under maj 2008. Tempen på Sveriges föreningsliv är avläst för den här gången men är i ständig förändring. Kampen fortsätter och många kräver inflytande över viktiga frågor som rör vår gemensamma framtid. Vi har märkt att det gäller att finnas där folket rör sig i sin vardag, att ha mycket tid, inte försöka sälja sin linje, gärna bjuda på en kopp kaffe, ställa lätta, allmänna och öppna frågor och framförallt att lyssna!

Sandreda 2008-08-17

Hilda Kraft, August Nilsson, Eva Sörenson och Johanna Westerdahl

Projektet Hej Sverige – Resan för engagemang

<http://hejsverigeresan.wordpress.com>

Kontakt: hejsverigeresan@gmail.com

August Nilsson, 073-6982557